

**Przedmiot „Pedagogika” – konwersatorium na studiach uzupełniających II°
w wymiarze 30 lub 15 godzin w zależności od decyzji Wydziału¹.**

Moduł I

Diagnozowanie sytuacji wyjściowej – uczeń i jego środowisko. Tworzenie klimatu wychowawczego w szkole. Szkoła jako instytucja społeczna i wychowawcza. Wychowawcza praca szkoły poza szkołą. Modyfikacja aktywności uczniów w podkulturach młodzieżowych. Współpraca z instytucjami prewencji i dozoru pedagogicznego. Współdziałanie szkoły z instytucjami pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Moduł II

Zawód nauczyciela – drogą samorozwoju. Badanie własnej praktyki. Tworzenie projektów i planów własnego rozwoju zawodowego.

Gdy w planie zajęć Wydziału przewidziane jest 15 godzin na realizację przedmiotu – realizowany jest jeden z modułów, w przypadku zajęć 30 godzinnych – realizowane są dwa moduły.

Podstawą zaliczenia przedmiotu jest kolokwium wiedzy z zagadnień realizowanych na zajęciach (patrz Kryteria oceny studenta II°).

Moduł I

Uczeń w sytuacji trudnej

Cel ogólny:

- doskonalenie umiejętności profilaktycznych i interwencyjnych nauczyciela-wychowawcy.

Cele szczegółowe

Student:

- potrafi rozpoznawać sygnały świadczące o różnorodnych problemach uczniów,
- zna strategie profilaktyki zachowań problemowych oraz wczesnej interwencji,
- zna zasady udzielania uczniowi wstępnej pomocy w sytuacjach trudnych,
- potrafi zastosować w praktyce zasady prowadzenia rozmów interwencyjnych z uczniem i jego rodzicami,
- zna własne mocne i słabe strony w radzeniu sobie z sytuacjami trudnymi w życiu ucznia,
- potrafi opisać sposoby inicjowania współpracy na płaszczyźnie szkoła – uczeń – rodzice.

¹ Zaprezentowaną poniżej wersję programu zajęć z pedagogiki opracował Zespół Pedagogów Centrum Edukacji Nauczycielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego w składzie: mgr M. Tkocz, mgr M. Adamus, dr S. Dudziak-Kamieniarz, mgr M. Fankanowski, mgr K. Kopeć.

Forma realizacji

Warsztaty przeprowadzane są z zastosowaniem ćwiczeń indywidualnych i zespołowych – realizowanych w oparciu o przygotowane dla grupy analizy przypadków lub sytuacji z praktyki życia szkolnego.

1. Uczeń w sytuacji trudnej – wprowadzenie.

- a. Uczeń w sytuacji trudnej.
- b. Rozwojowe znaczenie zachowań problemowych młodzieży.
- c. Czego potrzebuje młody człowiek w sytuacji trudnej i jak można mu pomóc?

Literatura:

Oleszkowicz A., *Kryzys młodzieńczy – istota i przebieg*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1995, rozdział 3,4.
Sakowska M., Sikora J., Żwirblińska A., *Obyś cudze dzieci... wychowywał. Jak sobie radzić z problemami wychowawczymi w gimnazjum (i nie tylko)*, Oficyna Wydawnicza Nauczycieli, Kielce 2003, rozdział 1,2,3,7.

2. Uczeń w sytuacji trudnej – wczesna interwencja.

- a. Wczesna interwencja w trudnych sytuacjach wychowawczych (kierunki i zasady interwencji).
- b. Dylematy osoby pomagającej.

Literatura:

Geldard K., *Rozmowa, która pomaga*, GWP, Gdańsk 2004.
Jagiela J., *Trudny uczeń w szkole*, „Psychologia w szkole”, 2005, nr 3, ss. 47-58.
King G., *Umiejętności terapeutyczne nauczyciela*, GWP, Gdańsk 2003.

3. Uczeń a uzależnienia od środków psychoaktywnych.

- a. Tło problemu (mechanizm i rodzaje uzależnień, profil uzależnionego ucznia).
- b. Strategie rozmowy z: uczniem; klasą; rodzicami ucznia; nauczycielami.
- c. Inicjowanie współpracy uczeń – szkoła – rodzina.
- d. Diagnozowanie i rozwijanie własnych zasobów w procesie pomagania.
- e. Instytucje prewencji, dozoru pedagogicznego oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Programy profilaktyczne.

Literatura :

Krajowy program zapobiegania niedostosowaniu społecznemu dzieci i przestępczości wśród dzieci i młodzieży.
Pomianowski R., *Uzależnienia – współczesna wersja „ucieczki od wolności”*, w: J. Mikulska (red.), *Psychologia. Rozwiązywanie problemów społecznych*, Wyd. BONAMI, Poznań 1998.

4. Uczeń w świecie mediów – uzależnienia i inne niebezpieczeństwa

- a. Tło problemu (mechanizm i rodzaje uzależnień, profil uzależnionego ucznia).
- b. Strategie rozmowy z: uczniem; klasą; rodzicami ucznia; nauczycielami.
- c. Inicjowanie współpracy uczeń – szkoła – rodzina.
- d. Diagnozowanie i rozwijanie własnych zasobów w procesie pomagania.
- e. Instytucje prewencji, dozoru pedagogicznego oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Literatura:

Griffiths M., *Gry i hazard, uzależnienia w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

Pomianowski R., *Uzależnienia – współczesna wersja „ucieczki od wolności”*, w: J. Mikulska (red.), *Psychologia. Rozwiązywanie problemów społecznych*, Wyd. BONAMI, Poznań 1998.

5. Uczeń odmawiający chodzenia do szkoły.

- a. Tło problemu.
- b. Strategie rozmowy z: uczniem; klasą; rodzicami ucznia; nauczycielami.
- c. Inicjowanie współpracy uczeń – szkoła – rodzina.
- d. Diagnozowanie i rozwijanie własnych zasobów w procesie pomagania.

Literatura:

Elliott J., Place M., *Dzieci i młodzież w kłopotach. Poradnik nie tylko dla psychologów*, WSiP, Warszawa 2000, ss. 40-61

Heyne D., Rollings S., *Niechęć do szkoły. Jak pomóc dziecku, które opuszcza lekcje i wagaruje*. GWP, Gdańsk 2004.

6. Uczeń w konflikcie z prawem.

- a. Tło problemu.
- b. Strategie rozmowy z: uczniem; klasą; rodzicami ucznia; nauczycielami.
- c. Inicjowanie współpracy uczeń – szkoła – rodzina.
- d. Diagnozowanie i rozwijanie własnych zasobów w procesie pomagania.
- e. Instytucje prewencji, dozoru pedagogicznego oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Programy profilaktyczne.

Literatura:

Deptuła M., *Wspomaganie rozwoju społecznego dzieci i młodzieży – wybrane przykłady zapobiegania niedostosowaniu społecznemu*, w: T. Sołtysiak, J. Sudar-Malukiewicz (red.), *Zjawiskowe formy patologii społecznej oraz profilaktyki i resocjalizacji młodzieży*, Wyd. Akademii Bydgoskiej, Bydgoszcz 2003.

Holin C., *Przestępczość wśród młodzieży*, GWP, Gdańsk 2005.

Jalinik M., *Dlaczego dewastują?*, „Edukacja i Dialog”, 2003, nr 3, ss. 25-27.

Krajowy program zapobiegania niedostosowaniu społecznemu dzieci i przestępczości wśród dzieci i młodzieży.

Wybrane projekty działań prospołecznych realizowanych na terenie szkół.

Złe dziewczynki (raport), „Polityka” listopad 2005, nr 45.

7. Uczeń w konflikcie z klasą.

- a. Tło problemu (przemoc w klasie, subkultury).
- b. Strategie rozmowy i współpracy z: uczniem; klasą; rodzicami ucznia; nauczycielami.
- c. Inicjowanie współpracy uczeń – szkoła – rodzina.
- d. Diagnozowanie i rozwijanie własnych zasobów w procesie pomagania.
- e. Instytucje pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Programy profilaktyczne.

Literatura:

Guerin S., Hennessy E., *Przemoc i prześladowanie w szkole. Skuteczne przeciwdziałanie agresji wśród młodzieży*, GWP, 2004.

Gwizdek B., Sołtys E., *Gimnazjalny projekt profilaktyczno-wychowawczy*, WSiP, Warszawa 2001.

Lieberman D.J., *Sztuka rozwiązywania konfliktów*, GWP, Gdańsk 2005.

Moduł II

Nauczyciel we współczesnej szkole

Cel ogólny:

- rozwijanie woli i umiejętność działania etycznego w sytuacjach szkolnych oraz upowszechniania takiego działania wśród nauczycieli i uczniów.

Cele szczegółowe

Student potrafi:

- wymienić i opisać przyczyny trudności współczesnego nauczyciela w pełnieniu roli zawodowej,
- wykorzystywać znajomość własnych praw w pracy dydaktyczno-wychowawczej,
- podać rozwiązania konkretnych sytuacji problemowych odwołując się do określonych wartości i reguł,
- diagnozować i wykorzystywać własne zasoby w pracy nauczyciela.

Forma realizacji – zajęcia konwersatoryjne

1 - 2. Kryzys tożsamości zawodowej współczesnego nauczyciela.

- a. Przemiany społeczne będące wyzwaniem dla edukacji.
- b. Współczesne teorie tożsamości (indywidualnej, społecznej, zawodowej).
- c. Wyznaczniki i ujęcia typologiczne tożsamości nauczycieli.

Literatura:

Kwiatkowska H., *Tożsamość nauczycieli. Między anomią a autonomią*, GWP, Gdańsk 2005.
Schaefer K., *Jak przeżyć szkołę?* GWP, 2005.
Speck O., *Być nauczycielem. Trudności wychowawcze w czasie zmian społeczno-kulturowych*, GWP, Gdańsk 2005.

3. Prawa i obowiązki nauczyciela we współczesnej szkole.

Literatura:

Wybrane materiały z forum internetowego *Prawa i obowiązki nauczyciela w szkole*.

4. Wprowadzenie do etyki nauczycielskiej.

- a. Definicja i sposoby ujmowania etyki.
- b. Specyfika sytuacji etycznej skazanego na samodzielny wybór człowieka współczesnego – kontekst powstania współczesnych etyk profesjonalnych.
- c. Wyprowadzenie naczelnych wartości etyki nauczycielskiej.

Literatura:

Meirieu P., *Moralne wybory nauczycieli*, Warszawa 2003.
Szewczyk K., *Wychować człowieka mądrego. Zarys etyki nauczycielskiej*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1998.
Tarnowska B., *Etyka zawodu nauczyciela*, „Wychowawca” (miesięcznik), 2002, nr 2.

5 - 6. Dylematy etyczne w pracy nauczyciela.

- a. Powinności nauczyciela.
- b. Granice wolności i odpowiedzialności.
- c. Nauczyciel – zawód, czy powołanie?
- d. Zastosowanie zasad postępowania się regułami etycznymi w rozwiązywaniu sytuacji problemowych nacechowanych aksjologicznie.

Literatura:

Kałużyński M., *Nauczyciel i uczeń. Problemy etyczne wychowania i nauczania*, Wyd. Atla 2, Wrocław 2002.

Szewczyk K., *Wychować człowieka mądrego. Zarys etyki nauczycielskiej*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1998.

7. Diagnoza i rozwijanie własnych zasobów (kreatywność, dynamiczność w działaniu, refleksyjność, elastyczność, system wartości).

- a. Mądrość, jako cel i instrument rozwoju.
- b. Myślenie systemowe i sytuacyjne.
- c. Kreatywność i dynamiczność w działaniu.

Literatura:

Chodkiewicz J., *Zasoby osobiste w rozwoju człowieka*, „Remedium”. Profilaktyka i promocja zdrowego stylu życia, 2005, nr 4.

Pietrasiński Z., *Mądrość, czyli świetne wyposażenie umysłu*, Wyd. Scholar, Warszawa 2001.

Pietrasiński Z. (red.), *Studenci o własnym rozwoju*, Wyd. Instytutu Psychologii PAN, Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej, Warszawa 1997.

Pietrasiński Z., *Znakomici szefowie i podwładni. O zmiennych czynnikach powodzenia*, Wyd. First Business College, Warszawa 1994.